

Н.М. ФЕДОРЕНКО, О.В. НАДЄІНА,
С.Я. КОНДРАТЮК

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
Вул. Терещенківська, 2, Київ, 01601, Україна
nata_fedorenko@ukr.net, oln@ukr.net, ksy_a_net@ukr.net

НОВІ ТА РІДКІСНІ ВИДИ ЛІХЕНОФІЛЬНИХ ГРИБІВ З УКРАЇНИ

Ключові слова: ліхенофільні гриби, нові та рідкісні види

Вступ

Останнім часом у світі дедалі більше посилюється інтерес до такої специфічної групи грибів, як ліхенофільні. В Україні їх спеціальне вивчення розпочалося ще в 1990-х роках. До 1999 р. з України було відомо 88 видів ліхенофільних грибів [1]. Однак останніми роками їх список поповнюється новими знахідками і стрімко зростає. Так, під час опрацювання колекцій лишайників з різних регіонів України ми виявили чотири види ліхенофільних грибів, нових для України (*Endococcus rugulosus* Nyl., *Lichenothelia scopularia* (Nyl.) D. Hawksw., *Polycoccum microsticticum* (Leight. ex Mudd) Arnold, *Stigmidium pumilum* (Lettau) Matzer et Hafellner), чотири види (*Cercidospora macrospora* (Uloth) Hafellner et Nav.-Ros., *Lichenocodium lecanorae* (Jaap) D. Hawksw., *Lichenostigma cosmopolites* Hafellner & Calatayud, *Lichenothelia convexa* Henssen) уперше наводяться для її рівнинної частини, три види (*Endococcus propinquus* (Körber) D. Hawksw., *Muellerella lichenicola* (Sommerf.) D. Hawksw. і *M. pygmaea* (Körber) D. Hawksw.) — вперше для степової зони України.

Матеріали і методи досліджень

Матеріалом для даної роботи були такі колекції лишайників: з Житомирщини, зібрана О.О. Орловим протягом 2001—2004 рр.; з Донецького кряжу (Антрацитівський, Краснодонський, Лутугинський та Свердловський райони Луганської обл.), зібрана М.М. Підоплічком у 1925 р., Л. Неживою — у 2000 р. і О.В. Надеїною — під час експедиційних виїздів у 2005 р.; а також деякі зразки з території м. Черкас, зібрані О.В. Стогодюк у 2002 р. Усі зразки зберігаються у ліхенологічному гербарії Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (КИ).

Ліхенофільні гриби визначали за загальноприйнятою методикою із використанням визначників [1, 14] та деяких таксономічних обробок [10—13, 15, 16 та ін.].

Результати досліджень та їх обговорення

Ми наводимо 11 видів ліхенофільних грибів, 4 з яких (*Endococcus rugulosus*, *Lichenothelia scopularia*, *Polycoccum microsticticum*, *Stigmidium pumilum*) є нови-

© Н.М. ФЕДОРЕНКО, О.В. НАДЄІНА, С.Я. КОНДРАТЮК, 2007

ми для України, 4 (*Cercidospora macrospora*, *Lichenoconium lecanorae*, *Lichenostigma cosmopolites*, *Lichenothelia convexa*) виявилися новими для її рівнинної частини, 3 види (*Endococcus propinquus*, *Muellerella lichenicola* і *M. rugmaea*) — нові для степової зони України.

Нижче ми наводимо їх анотований список і подаємо відомості про їх місцезнаходження в Україні, екологічні особливості та загальне поширення. Відомості щодо хазяїна у підрозділі «Хазяїн» подаються за літературними джерелами. Дані щодо хазяїна ліхенофільних грибів, знайдених в Україні, наведені в підрозділі «Поширення в Україні».

Cercidospora macrospora (Uloth) Hafellner et Nav.-Ros., Lichen Flora of the Greater Sonoran Desert Region, 2: 635—639 (2004) (рис. 1).

Syns.: *Cercidospora ulothii* Körb., Parerga Lich., 466 (1865); *Didymella epipolytropa*, var. *ulothii* Vouaux, Bull. Soc. mycol. France, 29: 89 (1913).

Літ.: Hafellner, 1987; Grube & Hafellner, 1990; Кондратюк, 1999 [1, 9].

Хазяїн: *Lecanora muralis*, *L. garovaglii*, *L. dispersoareolata*, *L. mellea*, *L. versicolor*, *Rhizoplaca melanophthalma*.

Поширення в Україні. Полісся: Житомирська обл., Новоград-Волинський р-н, с. Курчиця, на гранітних валунах біля мосту через р. Случ, на *Lecanora muralis* 22.07.2002, О.О. Орлов; урочище Любтов, на гранітних валунах уздовж р. Случ, на *Lecanora muralis*, 22.07.2002, О.О. Орлов; Лісостеп: м. Черкаси, парк 50-річчя Радянської влади, набережна, на завезеному граніті біля р. Дніпро, на *Lecanora muralis*, 20.03.2005, О.В. Стогодюк; Степ: Луганська обл., Лутугинський р-н, близько 1 км на південь від с. Карла Лібкнехта, у лісі біля струмка, на апотеціях *L. muralis*, 03.05.2005, О.В. Надеїна; близько 0,5 км на північ від с. В. Оріхівка, кам'янисті схили з низьким травостоем, на апотеціях *L. muralis*, 04.05.2005, О.В. Надеїна; 1 км на південь від с. Волнухіно, пасовище, пісковик, на апотеціях *L. muralis*, 07.05.2005, О.В. Надеїна; Свердловський р-н,

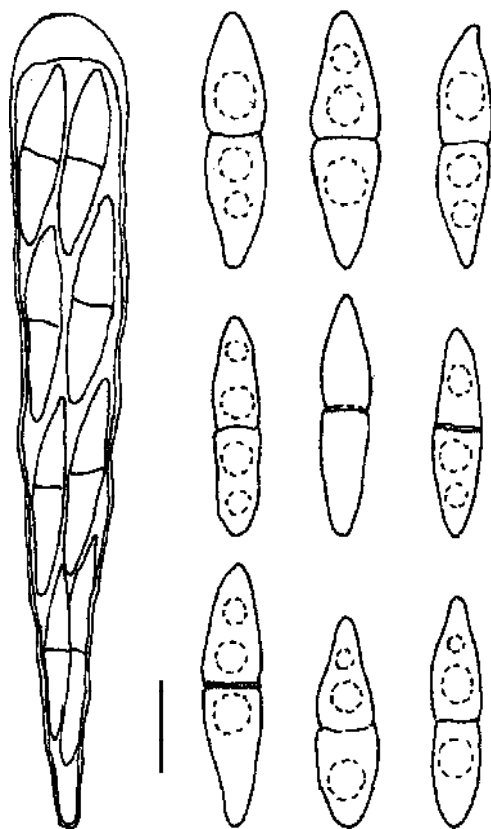

Рис. 1. *Cercidospora macrospora* (Uloth) Hafellner et Nav.-Ros.: сумка і спори (тут і на рисунках 6, 7 шкала 10 мкм)

Fig. 1. *Cercidospora macrospora* (Uloth) Hafellner et Nav.-Ros.: asci with ascospores (here and on the figures 7 and 7 scale 10 mm)

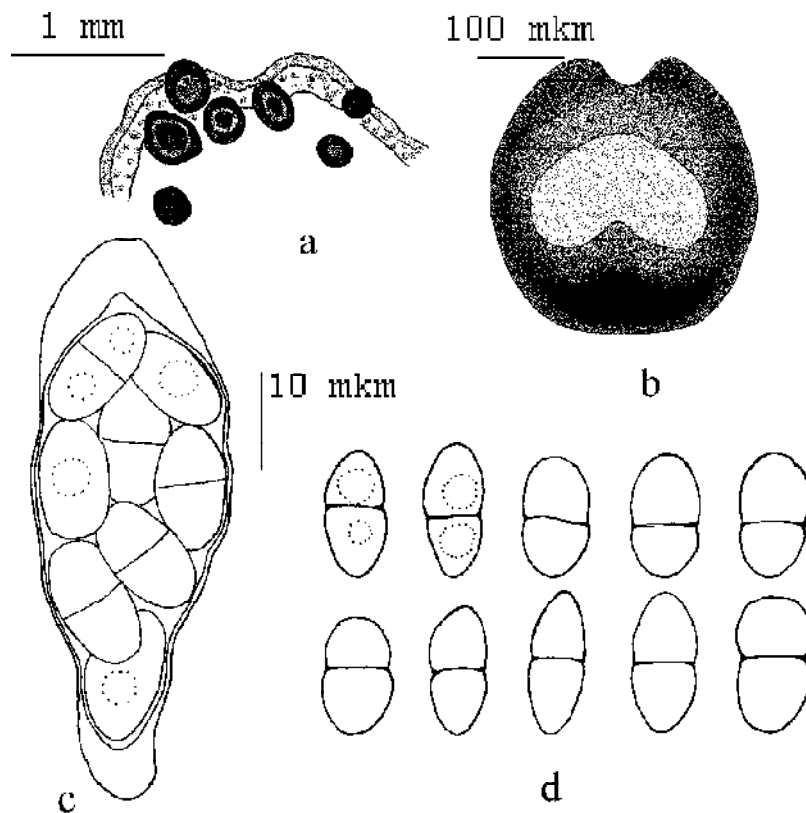

Рис. 2. *Endococcus rugulosus* Nyl. (тут і на рис. 3): *a* — загальний вигляд на хазяїні (*Aspicilia* sp.); *b* — зріз через аскому; *c* — сумка зі спорами; *d* — спори

Fig. 2. *Endococcus rugulosus* Nyl. (here and on the fig. 3): *a* — habit in the host's thallus (*Aspicilia* sp.); *b* — sectioned ascomata; *c* — ascus with ascospores; *d* — ascospores

Грушевська ділянка заповідника «Провальський степ», пісковик, на апотеціях *L. muralis*, 20.07.05, О.В. Надєїна; геологічна пам'ятка природи Королівські скелі, пісковик, на апотеціях *L. muralis*, 2000, Л. Нежива. Крим: Ай-Петрі, 24.06.1996, С.Я. Кондратюк [1].

Наводиться вперше для рівнинної частини України.

Загальне поширення: Європа, Азія, Північна Африка, Північна Америка.

Endococcus propinquus (Körber) D. Hawksw., Bot. Notiser, **132**: 287 (1979) (рис. 2).

Літ.: Hawksworth [11]; Кондратюк [1].

Хазяїн: широкий спектр накипних літофільних лишайників (переважно з родів *Porpidia* і *Aspicilia*).

Поширення в Україні. Карпати (Servit & Nadvornik, 1932 цит. [1]). Лісостеп: Тернопільська обл., заповідник «Медобори» [5]. Степ: Луганська обл., Краснодонський р-н, с. Новокиївка, скелі на північному схилі до Дінця, пісковик, на слані *Aspicilia cinerea*, 1925, М.М. Підоплічко; Свердловський р-н, Гру-

шевська ділянка запов. «Провальський степ», північний схил яру, вапняковмісний пісковик, на слані *Aspicilia caesiocinerea*, 20.07.2005, О. Надєїна.

Новий для степової зони України.

Загальне поширення: Європа, Північна Америка, Північна і Південна Америка, Австралазія, Антарктика.

Endococcus rugulosus Nyl., Mém. Soc. Sci. Nat. Cherbourg, 3: 193 (1855) (рис. 3).

Літ.: Hawksworth [11]; Triebel [21].

Хазяїн: широкий спектр накипних літофільних лишайників (переважно з родів *Aspicilia* і *Porpidia*). Ми спостерігали *Endococcus rugulosus* на сланях

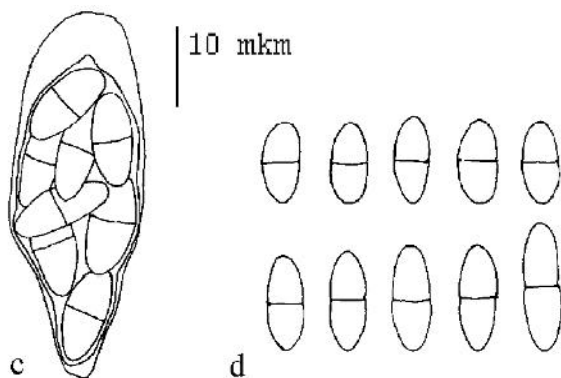

Рис. 3. *E. propinquus* (Körber) D. Hawksw.

Fig. 3. *E. propinquus* (Körber) D. Hawksw.

Aspicilia caesiocinerea і *Aspicilia* sp. У переважній більшості випадків поряд із *Endococcus rugulosus* траплявся ліхенофільний гриб *Muellerella rugmaea*, який паразитував на сусідніх сланях *Acarospora* sp.

Поширення в Україні.

Степ: Луганська обл., Лутугинський р-н, 0,5 км на північ від с. В. Оріхівка, кам'янисті схили з низьким травостоем, на *Aspicilia caesiocinerea*, 04.05.2005, О.В. Надєїна; Свердловський р-н, заповідник «Провальський степ», пісковик, на *Aspicilia* sp. (Грушевська ділянка, 20.07.2005, О.В. Надєїна, і Калинівська ділянка, 23.07.2005, О.В. Надєїна), геологічна пам'ятка природи Королівські скелі, пісковик, на *Aspicilia caesiocinerea*, 19.07.2005, О.В. Надєїна; окол. с. Провалля, схили з пісковиковими гривками, на *Aspicilia* sp., 21.07.2005, О.В. Надєїна.

Наводиться вперше для України.

Загальне поширення: Європа, Північна Америка, Північна Африка, Австралазія.

Lichenoconium lecanorae (Jaap) D. Hawksw., Bull. Brit. Mus., Nat. Hist., Bot. ser., 6: 183 (1979).

Суп.: *Lichenoconium parasiticum* D. Hawksw., Persoonia, 9: 178 (1977).

Опис: Hawksworth [12].

Хазяїн: *Lecanora subfusca*-група, *L. admontensis*, *L. carpineae*, *L. chlorotera*, *L. conizaeoides*, *L. pallida*, *L. polytropae*, *L. subfuscata*, *L. superfluens*, *Parmelia sulcata*, *P. borrieri*, *P. galbina*, *P. pastillifera*, *P. saxatilis*, *P. sulcata*, *Melanelia septentrionalis*, *Evernia prunastri*, *Rhizoplaca chrysoleuca*, *Squamarina lentigera* та ін.

Поширення в Україні. Карпати: Закарпатська обл., Ужанський НПП, Стужиця [1]; Прикарпаття [18]; Полісся: Житомирська обл., Лугинський р-н, Лугинський ДЛГ, Лугинське л-во, кв. 96, на галявині сосняка В₂, на тополі чорній, на *Lecanora carpinea* 05.07.2002, О.О. Орлов.

Наводиться вперше для рівнинної частини України.

Загальне поширення: Європа, Азія, Північна Америка, Південна Америка.

Lichenostigma cosmopolites Haffelner & Calatayud, Mycotaxon, 72: 108 (1999).

Літ.: Haffelner & Calatayud [10]; Кондратюк [2].

Хазяїн: на видах роду *Xanthoparmelia*.

Поширення в Україні. Карпати: Східні Beskidi, Ужанський національний природний парк [2]; Полісся: Житомирська обл., Новоград-Волинський р-н, окол. с. Курчиця, на гранітних валунах біля мосту через р. Случ, на слані та апотеціях *X. conspersa*, 22.07.2002, О.О. Орлов, урочище Любтов, на гранітних валунах уздовж р. Случ на слані та апотеціях *X. conspersa*, *X. somloensis*, 22.07.2002, О.О. Орлов; окол. с. Мала Цвіля, урочище Скеля, по гранітах уздовж р. Случ, на слані та апотеціях *X. conspersa*, 21.07.2002, О.О. Орлов; Степ: Луганська обл., Антрацитівський р-н, близько 0,5 км на північний захід від смт Маломиколаївка, пісковик, на *Xanthoparmelia somloensis*, 06.05.2005, О.В. Надеїна; Свердловський р-н, Грушевська ділянка заповідника «Провальський степ», пісковик, на *X. somloensis*, 20.07.05, О.В. Надеїна; Кримська АР: Карадазький природний заповідник [2].

Наводиться вперше для рівнинної частини України.

Загальне поширення: Європа, Азія, Африка, Північна і Південна Америка, Австралазія.

Lichenothelia convexa Henssen, *Bibliotheca Lichenologica*, 25: 259 (1987).

Літ.: Ходосовцев [6].

Екологічні особливості: на добре освітлених голих силікатних скелях, часто між сланями різноманітних накипних лишайників, особливо *Rhizocarpon geographicum*.

Поширення в Україні: був відомий з Карпат і Кримської АР [6]. Дуже широко розповсюджений на Донецькому кряжі — в усіх обстежених нами локалітетах, де трапляється на силікатному камінні між сланями *Aspicilia*, *Rhizocarpon* і *Acarospora*. Луганська обл., Лутугинський р-н, 1 км на південь від с. Волнухіно, 07.05.2005, О.В. Надеїна; Свердловський р-н, геологічна пам'ятка природи Королівські скелі, 2000, Л. Нежива і 19.07.2005, О.В. Надеїна; Калинівська ділянка запов. «Провальський степ», 2000, Л. Нежива; Грушевська ділянка заповідника «Провальський степ», пісковик, 20.07.05, О.В. Надеїна; околиці с. Провалля, схили з кам'янистими гривками, 22.07.05, О.В. Надеїна.

Наводиться вперше для рівнинної частини України.

Загальне поширення: Європа.

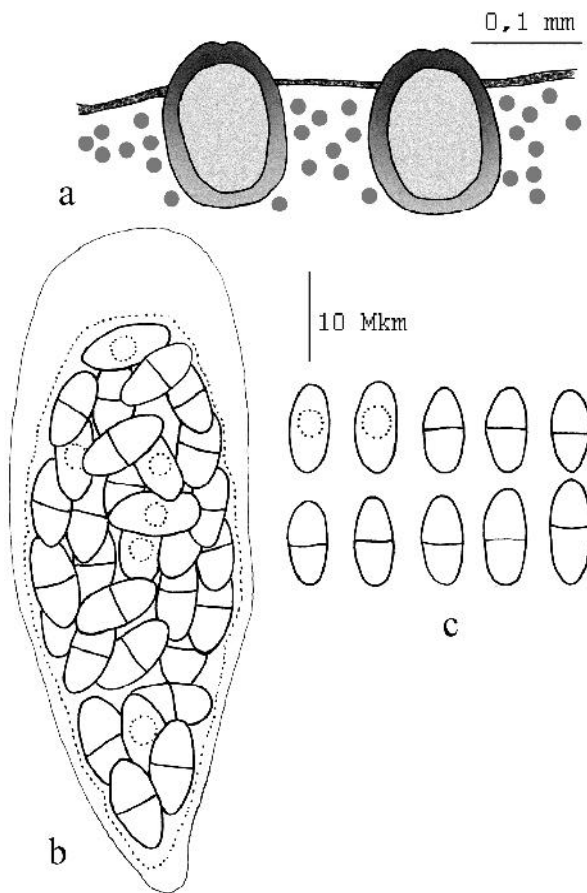

Рис. 4. *Muellerella lichenicola* (Sommerf.) D. Hawksw. (тут і на рис. 5): *a* — загальний вигляд аскоми ліхенофільного гриба (*Muellerella pygmaea*) на хазяїні (*Acarospora* sp.); *b* — сумка зі спорами; *c* — спори

Fig. 4. *Muellerella lichenicola* (Sommerf.) D. Hawksw. (here and on the fig. 5): *a* — habit of the ascomata of *Muellerella pygmaea* on the host's (*Acarospora* sp.) thallus; *b* — ascus with ascospores; *c* — ascospores

Notiser, 132: 289 (1979) (рис. 4.).

Літ.: Hawksworth [11]; Triebel [21]; Кондратюк [1].

Хазяїн: вражає великий спектр літофільних лишайників з родів *Aspicilia*, *Bellemeria*, *Caloplaca*, *Catillaria*, *Fulgensia*, *Lecanora*, *Lecidella*, *Lobothallia*, *Mycobilimbia*, *Ochrolechia*, *Pertusaria*, *Physcia*, *Physconia*, *Protoblastenia*, *Rinodina*, *Solenopsora*, *Tephromela*, *Tononia*, *Verrucaria*, *Xanthoria*, майже завжди на епілітних лишайниках на камінні, що містить кальцій.

Поширення в Україні. Крим: Керченський п-в, м. Керч, гора Мітрідат, на вапняках на сланях *Caloplaca dolomiticola*, 09.08.1994, О.Є. Ходосовцев [4]; Лісостеп: Тернопільська обл., заповідник «Медобори» [5]; Степ: південні області [1]; Луганська обл., Лутугинський р-н, близько 0,5 км на північ від

Lichenothelia scopularia (Nyl.) D. Hawksw., *Lichenologist*, 13 (2): 141—153 (1981).

Синс.: *Verrucaria scopularia* Nyl., *Notis. Sällsk. Fauna Fl. fenn. Förh.*, 6: 282 (1861); *Microthelia scopularia* (Nyl.) Blomb. & Forss., *Enum. Pl. Scand.*, 2: 105 (1880).

Опис: Hawksworth [13].

Екологічні особливості: на сланцях, рідше — на інших кристалічних породах, в альпійському і субарктичному регіонах, інколи на камінні, що затоплюється морем.

Поширення в Україні.

Полісся: Житомирська обл., Новоград-Волинський р-н, окол. с. Курчиця, урочище Любтов, на гранітних валунах уздовж р. Случ, 22.07.2002, О.О. Орлов.

Наводиться вперше для України.

Загальне поширення: Європа, Північна Америка.

Muellerella lichenicola (Sommerf.) D. Hawksw., *Bot.*

с. Верхня Орхівка, пологісний схил, дрібні камінці у траві, на *Rinodina bischoffii*, 04.05.2005, О.В. Надєїна.

Загальне поширення: Європа, Північна Америка, Австралазія.

Вперше для степової зони України.

Muellerella pygmaea (Körber) D. Hawksw., Bot. Notiser, 132: 289 (1979) (рис. 5).

Літ.: Hawksworth [11]; Triebel [21]; Кондратюк [1].

Хазяїн: відзначається приуроченістю до видів лишайників з родів *Acarospora*, *Aspicilia*, *Bellemeria*, *Caloplaca*, *Lecidea*, *Xanthoria*, що зростають на силікатних відслоненнях.

Поширення в Україні. Лісостеп: Тернопільська обл., заповідник «Медобори» [1, 3, 5]; Степ: Луганська обл., Свердловський р-н, заповідник «Провальський степ», пісковик, на *Acarospora* sp. (Грушевська ділянка, 20.07.2005, О.В. Надєїна; Калинівська ділянка, 23.07.2005, О.В. Надєїна), геологічна пам'ятка природи Королівські скелі, пісковик, на *Acarospora* sp., 19.07.2005, О.В. Надєїна; Крим: Ай-Петрі [1].

Вперше для степової зони України.

Загальне поширення: Європа, Північна Америка, Північна Африка, Австралазія, Антарктика.

Polycoccum microsticticum (Leight. ex Mudd) Arnold, Ber. bayer. Bot. Ges., 1 (Anh.): 132 (1891) (рис. 6).

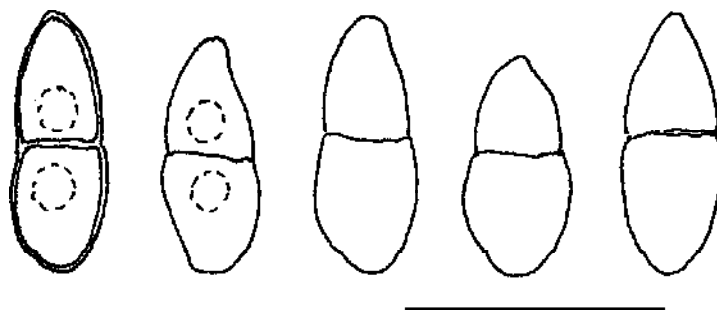

Рис. 6. *Polycoccum microsticticum* (Leight. ex Mudd) Arnold: спори
Fig. 6. *Polycoccum microsticticum* (Leight. ex Mudd) Arnold: ascospores

Сп.: *Didymosphaeria microstictica* (Leight. ex Mudd) Wint., Krypt.-Fl., 1(2): 430 (1885).

Опис: Hawksworth & Diederich [16].

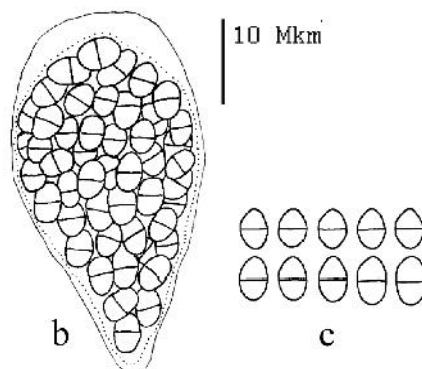

Рис. 5. *M. pygmaea* (Körber) D. Hawksw.
Fig. 5. *M. pygmaea* (Körber) D. Hawksw.

Хазяїн: *Acarospora fuscata*, *Acarospora* sp., *Buellia stellulata*, *Ionaspis lacustris*, *Rhizocarpon disporum* (?), *Rhizocarpon* sp.

Поширення в Україні. Полісся: Житомирська обл., Новоград-Волинський р-н, окол. с. Курчиця, на гранітних валунах біля мосту через р. Случ, на *Acarospora fuscata*, 22.07.2002, О.О. Орлов.

Наводиться вперше для України.

Загальне поширення: Європа, Північна Америка.

В одному і тому ж плодовому тілі можуть бути знайдені як 4-, так і 8-спорові сумки. *Polycoccum microsticticum* відрізняється від інших видів роду з подібною формою спор їх розмірами, характером орнаментації та розмірами плодових тіл [16].

Stigidium pumilum (Lettau) Matzer et Hafellner, *Bibl. Lichenol.*, **37**: 115 (1990) (рис. 7).

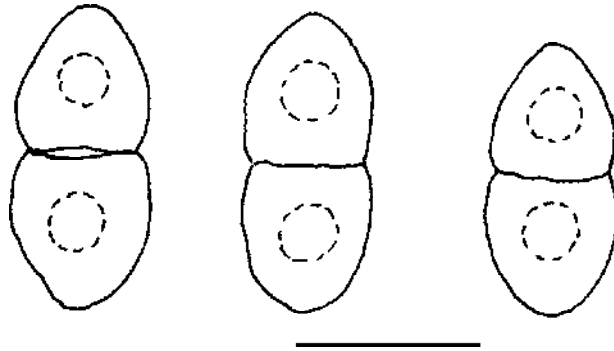

Рис. 7. *Stigidium pumilum* (Lettau) Matzer et Hafellner: спори
Fig. 7. *Stigidium pumilum* (Lettau) Matzer et Hafellner: ascospores

Опис: Matzer & Hafellner [19].

Хазяїн: *Physcia caesia*, *P. caesia* var. *rhetica*, *P. dubia*, *P. phaeops*, *P. wainioi*.

Поширення в Україні: Полісся: Житомирська область, Новоград-Волинський р-н, окол. с. Курчиця, урочище Попова Гора, на виходах гранітів, на слані *Physcia caesia*, 22.07.2002, О.О. Орлов.

Наводиться вперше для України.

Загальне поширення: Європа, Північна Африка, Південна Америка, Австралазія.

Stigidium pumilum досить непримітний ліхенофільний гриб. У польових умовах його можна впізнати лише за більш темнуватим-сірим забарвленням слані на фоні світліших, неураних. Він має таке забарвлення завдяки густій сітці дуже тонких коричневих гіф на поверхні інфікованої слані. Повністю сформовані занурені плодові тіла тільки 30–70 мкм у діаметрі, звичайно містять лише декілька дуже маленьких 8-спорових сумок, 24–30 × 10–14 мкм, з двоклітинними безбарвними спорами 8,5–10,5 × 4–5 мкм [17].

Висловлюємо щиру подяку О.О. Орлову за колекцію лишайників з Житомирської області, люб'язно передану до ліхенологічного гербарію Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України. Робота була частково підтримана проектом INTAS № 05-109-4854 та № 05-109-5431.

1. Кондратюк С.Я. Ліхенофільні гриби України // Вивчення різноманітності мікобіоти України (ліхенофільні, септорієві та пукцинієві гриби). — К.: Фітосоціоцентр, 1999. — С. 8—43.
2. Кондратюк С.Я. Нові для мікобіоти України та рідкісні види роду *Lichenostigma* Haf. (Arthoniales, Ascomycotina) // Укр. ботан. журн. — 2005. — **62**, № 4. — С. 509—516.
3. Кондратюк С.Я., Коломієць І.В. Нові для України види лишайників та ліхенофільних грибів заповідника «Медобори» // Укр. ботан. журн. — 1997. — **54**, № 1. — С. 42—47.
4. Кондратюк С.Я., Ходосовцев О.Є. Нові для мікобіоти України види ліхенофільних грибів // Укр. ботан. журн. — 1997. — **54**, № 6. — С. 588—590.
5. Смеречинська Т.О. Нові та рідкісні для України види лишайників з природного заповідника «Медобори» // Укр. ботан. журн. — 2005. — **62**, № 2. — С. 175—182.
6. Ходосовцев О.Є. *Lichenothelia* D. Hawksw. — новий рід для мікобіоти України // Укр. ботан. журн. — 2004. — **61**, № 6. — С. 32—34.
7. A Global Information System for Lichenized and Non-Lichenized Ascomycetes. — München, 2005. — www.lias.net
8. Feuerer T. Checklists of lichens and lichenicolous fungi. — Version 1. — 2005. — www.checklists.de
9. Hafellner J. Studien über Lichenicole Pilze und Flechten VI. Ein verändertes Gattungskonzept für *Cercidospora* // Herzogia. — 1987. — Band 7. — P. 353—365.
10. Hafellner J., Calatayud V. *Lichenostigma cosmopolites*, a common lichenicolous fungus on *Xanthoparmelia* species // Mycotaxon. — 1999. — **72**. — P. 107—114.
11. Hawksworth D.L. Studies in the genus *Endococcus* (Ascomycotina, Dothideales) // Bot. Notiser. — 1979. — **132**. — P. 283—290.
12. Hawksworth D.L. The lichenicolous Coelomycetes // Bulletin of the British Museum (Natural History). Botany series. — 1981. — **9**, N 1. — 98 p.
13. Hawksworth D.L. *Lichenothelia*, a new genus for the *Microthelia aterrima* group // Lichenologist. — 1981. — **13** (2). — P. 141—153.
14. Hawksworth D.L. A key to the lichen-forming, parasitic, parasymbiotic and saprophytic fungi occurring on lichens in the British Isles // The Lichenologist. — 1983. — **15**. — P. 1—44.
15. Hawksworth D.L. A redispotium of the species referred to the ascomycete genus *Microthelia* // Bulletin of the British Museum (Natural History). Botany series. — 1985. — **14**, N 2. — 181 p.
16. Hawksworth D.L., Diederich P. A synopsis of the genus *Polycoccum* (Dothideales), with a key to accepted species // Trans. Br. Mycol. Soc. — 1988. — **90**, N 2. — P. 293—312.
17. Kocourková J. Lichenicolous Fungi of the Czech Republic (The First Commented Checklist) // Acta Musei Nationalis Pragae. Ser. B. Historia Naturalis. — 1999. — **55**, N 3—4. — P. 59—169.
18. Kondratyuk S.Ya., Popova L.P., Lackovičová & Pišút I. A Catalogue of Eastern Carpathian Lichens. — Kiev; Bratislava, 2003. — 263 p.
19. Matzer M. Hafellner J. Eine Revision der lichenicolen Arten der Sammelgattung Rosellinia (Ascomycetes). — Bibliotheca Lichenologica. 1990. — J. Cramer, Berlin-Stuttgart. — **37**. — S. 1—138.

20. Nash Th. III, Ryan B.D., Diederich P., Gries C., Bungartz F. Lichen Flora of the Greater Sonoran Desert Region. — Arizona State University, Tempe, Arizona, 2004. — 2. — P. 635—639.
21. Triebel D. Lecideicole Ascomyceten. Eine Revision der obligat lichenicolen Ascomyceten auf lecideoiden Flechten // Bibl. Lichenol. — 1989. — 35. — 195 p.

Рекомендує до друку
І.О. Дудка

Надійшла 16.06.2006

Н.Н. Федоренко, О.В. Надеина, С.Я. Кондратюк

Институт ботаники им. Н.Г. Холодного НАН Украины, г. Киев

НОВЫЕ И РЕДКИЕ ДЛЯ УКРАИНЫ ВИДЫ ЛИХЕНОФИЛЬНЫХ ГРИБОВ

Представлена информация о четырех новых и семи редких для Украины видах лихенофильных грибов из разных регионов. *Endococcus rugulosus* Nyl., *Lichenothelia scopularia* (Nyl.) D. Hawksw., *Polycoccum microsticticum* (Leight. ex Mudd) Arnold, *Stigmidium pumilum* (Lettau) Matzer et Hafellner — новые для Украины. *Cercidospora macrospora* (Uloth) Hafellner et Nav.-Ros., *Lichenocodium lecanorae* (Jaap) D. Hawksw., *Lichenostigma cosmopolites* Hafellner & Calatayud, *Lichenothelia convexa* Henssen и приводятся впервые для равнинной части Украины, а *Endococcus propinquus* (Körber) D. Hawksw., *Muellerella lichenicola* (Sommerf.) D. Hawksw. и *M. pygmaea* (Körber) D. Hawksw. — впервые для степной зоны Украины. Для всех таксонов представлены ссылки на описания, синонимы, местонахождение в Украине и общее распространение.

К л ю ч е в ы е с л о в а: лихенофильные грибы, новые и редкие виды

N.M. Fedorenko, O.V. Nadeina, S.Ya. Kondratyuk

M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

NEW AND RARE LICHENICOLOUS FUNGI FROM UKRAINE

Four new for Ukraine species of lichenicolous fungi (*Endococcus rugulosus* Nyl., *Lichenothelia scopularia* (Nyl.) D. Hawksw., *Polycoccum microsticticum* (Leight. ex Mudd) Arnold, *Stigmidium pumilum* (Lettau) Matzer et Hafellner) are recorded. *Cercidospora macrospora* (Uloth) Hafellner et Nav.-Ros., *Lichenocodium lecanorae* (Jaap) D. Hawksw., *Lichenostigma cosmopolites* Hafellner & Calatayud, *Lichenothelia convexa* Henssen are recorded for the first time for Ukraine Plains and *Endococcus propinquus* (Körber) D. Hawksw., *Muellerella lichenicola* (Sommerf.) D. Hawksw. and *M. pygmaea* (Körber) D. Hawksw. — for the Steppe Zone. References to description, synonyms, localities in Ukraine and general distribution are provided for each taxon.

К е у в о р д s: lichenicolous fungi, new and rare species